

مؤسسات بیمه اعتبار صادرات

از: کیت برانلس
ترجمه پری میرزایی

در طول دهه گذشته بسیاری از کشورها مؤسسات اعتبار صادرات^۱ یا بانکهای صادرات و واردات^۲ را به منظور کمک به رشد صادرات کشور تأسیس کرده‌اند. جمهوری اسلامی ایران در این مورد شرکت بیمه صادرات و سرمایه‌گذاری، صندوق ضمانت صادرات و بانک توسعه صادرات ایران را تأسیس نموده است. این گونه مؤسسات یا بانکها عموماً در پی به دست آوردن یک هدف ساده و اساسی اقتصادی هستند. این هدف ایجاد امکانات تجارت با دیگر کشورها به شکل اعتباری بر خلاف استفاده از اعتبار استادی است. این هدف اساسی با منظورهای اساسی دیگری نیز همراه است:

۱. اطمینان یافتن از اینکه صادرکنندگان کشور در وضعیتی قرار دارند که می‌توانند شرایط تجاری رقابتی به بازارهای بین‌المللی پیشنهاد کنند.

۲. ایجاد امنیت معاملات خارجی به منظور پرداخت برای واردات و کمک در خدمات به هرگونه بدهی خارجی.

۳. حمایت و کمک به توسعه رشد صنعتی و تکنولوژی در داخل کشور.

بانکها در موقعیتی هستند که می‌توانند از طریق تأمین مالی برای صادرات با نرخهای رقابتی کمک کنند و مؤسسات اعتبار صادرات نیز با ارائه فرآورده‌های بیمه‌ای که به بانکها اجازه می‌دهد که در تأمین مالی صادرات کمک نمایند، توانایی کمک دارند. مؤسسات اعتبار صادرات به اشکال مختلف - شامل یک اداره دولتی در داخل وزارت

---

1. export credit agencies (ECA's)

2. export - import banks (EXIM's)

بازرگانی و صنعت به عنوان بخشی از بانکهای صادرات و واردات یا به عنوان یک شرکت با سهام صد در صد دولتی یا با سهام مشترک بانکها و بیمه‌ها - ایجاد می‌شود. اما دولت‌ها به طرز فزاینده‌ای از مؤسسات خود - صرف نظر از نحوه ایجاد آنها - می‌خواهند که به بازارهای اتکایی بین‌المللی دسترس پیدا کنند. چرا دولت‌ها از مؤسسات اعتبار صادرات خود می‌خواهند که ریسکهای اعتباری خود را بیمه اتکایی کنند:

- پخش ریسک از حساب دولت

- دسترسی به تجربه شخص ثالث

- کمتر کردن ریسکهای بسیار بزرگ یا خیلی مشکل

- جلوگیری از فشارهای مالی خسارتهای فاجعه‌آمیز

- به دست آوردن حجم بیشتری از فعالیت

- تزریق غیر مستقیم سرمایه از طریق مشارکت

مشکلات اتکایی مشترک اعتبار صادرات و ریسک سیاسی

اما به دست آوردن پوشش اتکایی برای مؤسسات اعتباری به ویژه آنها که از طریق

ترکیب به وجود آمده‌اند، ساده نیست زیرا:

- اعتبار صادرات نوع بخصوصی از بیمه است. این بدان معناست که ایجاد شناخت

عمومی در مورد این نوع بیمه به مدت زمان زیادی نیاز دارد.

- سرمایه اندک مؤسسات اعتباری که توانایی گسترش فعالیت را محدود می‌سازد.

- رشد آهسته درآمد حق بیمه، که از نظر بیمه‌گران اتکایی جالب نیست.

- بازار بیمه اتکایی بین‌المللی حداقل الزاماتی را برای درآمد حق بیمه برای هر

قرارداد قایل است.

- سختی پوشش دادن به ریسک سیاسی.

انواع پوششهایی که مؤسسات به صورت سنتی به بازارهای اتکایی ارائه کرده‌اند:

- هر اعتبار - حداکثر ۱۲ ماه

- بعد از اعتبار و بعد از حمل - حداکثر ۱۸۰ روز (استثنائاً ۳۶۰ روز)

- فقط ریسک سیاسی - تا ۳۶ ماه

ریسک اعتبار - در برابر ورشکستگی و تأخیر پرداخت

ریسک سیاسی - ریسکهای کشور (غیر قانونی شدن، از دست دادن پروانه، جنگ و

بیمه‌نامه‌های حمل - بیمه‌نامه‌های خدمات

مشکلات مؤسسات اعتبار صادرات در به دست آوردن پوشش اتکایی در بین

سالهای ۱۹۸۵ - ۱۹۹۳:

- کمبود دراز مدت ظرفیت پوشش اتکایی ویژه.

- خطر ریسکهای سیاسی نتوانست ظرفیت معتناهیی از بازار خصوصی را به خود

جذب نماید.

- فراورده‌های خاص مثل اعتبار صادرات ظرفیت پر نوسانی را جذب کرد (البته بسته

به وجود انواع دیگر بیمه‌ها).

نبود نتایج متقن بلند مدت و جزئیات ثبت شده و ارائه شده. به طور کلی استاندارد

ضعیف وضعیت اطلاعات.

این قسمت را با بحث در مورد بازار بیمه اتکایی روز ادامه می‌دهیم:

بازار بیمه اتکایی روز (کنونی)

- ظرفیت درخور توجه خصوصی برای اعتبار صادرات کوتاه مدت که برنامه‌هایی که

ریسک سیاسی را نیز واگذار می‌کند، قبول می‌نماید.

- توسعه بازار بیمه اتکایی برای ریسکهای سیاسی خالص - به عبارت دیگر تردیدی

در وجود و گسترش بازار این رشته نیست. بهبود بازار در این رشته مشهود است.

- افزایش علاقه در استفاده از تکنیکهای ساختاری بیمه‌های اتکایی برای این

فراورده‌های خاص.

- رشد ظرفیت بیمه اتکایی ارائه شده برای ریسکهای کوتاه مدت، میان‌مدت و بلند

مدت، هم در اروپا و هم در ایالات متحده.

- مبنای قرارداد مشارکت هنوز مکانیسم اصلی است.

چرا ظرفیت افزایش یافته است؟

بخشی از افزایش ظرفیت به دلیل چرخه بیمه موقتی بوده است اما دلایل دایمی

ساختاری برای افزایش ظرفیت عبارتند از:

- بهبود بیمه‌گری و مدیریت ریسک در شرکتهای اولیه.

- در دسترس بودن اطلاعات دقیق‌تر در مورد ریسک - اما هنوز هم اطلاعات بیشتری

مورد نیاز است.

- تمایل بیمه‌گران اتکایی که در چند رشته فعال هستند به تنوع بخشیدن به منابع

درآمد خود.

- وارد شدن بیمه‌گران اتکایی متخصص و ساختارهای جدید بیمه اتکایی به بازار.
- در دسترس بودن ابزارهای تازه برای حمایت از مدیریت اعتبار و ریسک سیاسی.
- تقاضای سالم برای پوشش اعتبار صادرات / پوشش ریسک سیاسی و بهبود نتایج بیمه‌گری در این رشته.

- اما حتی با وجود بازار بیمه اتکایی پیشرفته فعلی، بسیاری از مؤسسات اعتبار صادرات در به دست آوردن پوششهای اتکایی به دلیل حجم اندک حق بیمه اتکایی که می‌توانند در سالهای اولیه به بیمه‌گران اتکایی پیشنهاد دهند، دچار مشکل هستند. بنابراین پیشنهاد ما برای حل این مشکل عبارت است از:

قرارداد مشارکت جامع جهانی (WWQS)^۱

نظر به اینکه اخذ پوشش اتکایی برای ریسکهای اعتباری و سیاسی برای هر مؤسسه بیمه اعتبار صادرات به تنهایی مشکلاتی در پی دارد گروهی از این گونه مؤسسات با همکاری هم و مشترکاً و با استفاده از یک قرارداد اتکایی جامع ریسکهای خود را به بیمه‌گران اتکایی واگذار می‌نمایند که این قرارداد اتکایی را قرارداد مشارکت جامع جهانی (WWQS) می‌نامند. هدف قرارداد WWQS فراهم آوردن امکانات اتکایی برای نیازهای خاص و حل مشکلات هر دو گروه مؤسسات اعتبار صادرات و نیز بیمه‌گران بخش خصوصی است که پوشش بیمه‌ای برای اعتبار صادرات یا اعتبار محلی ارائه می‌کنند.

- این قرارداد، مؤسسات اعتبار صادرات و بیمه‌گران خصوصی اعتبار مختلف را زیر یک چتر جهانی یا صندوق قرار می‌دهد؛
- بیمه‌گران اتکایی متخصص مختلف را گرد هم می‌آورد؛
- تقاضاهای تازه را با عرضه‌های جدید هماهنگ می‌سازد؛ و
- با آوردن ملیتهای مختلف زیر یک چتر، پخش ریسک و پخش پرتفویهای مختلف مربوط به الگوهای مختلف صادرات را امکان‌پذیر می‌سازد.

مزایای WWQS

- این قرارداد حق بیمه کافی مورد نظر بیمه‌گران اتکایی بین‌المللی را ایجاد می‌نماید.
- زمان اداره کردن قرارداد را کاهش می‌دهد و در هزینه‌های بیمه‌گران اتکایی

صرفه جویی می کند.

- امکان ارتباط گسترده تر با بیمه گران اتکایی را برای مؤسسات فراهم می نماید.
- امکان جدا شدن از قرارداد به منظور پیوستن به قرارداد خاص را به دلیل رشد درآمد حق بیمه برای مؤسسه فراهم می کند. مسلماً بسیاری از مؤسسات بزرگ تر قراردادهای خاص برای خودشان دارند. مثل مؤسسه ECGC هند که اخیراً از قرارداد مشارکت فوق جدا شده و قرارداد خاص برای خود دارد و مؤسسه HKECIC هنگ کنگ.
- ریسک سیاسی را همراه ریسک اعتباری پوشش می دهد.
- به بیمه گران امکان می دهد تا پایگاه محصولات خود را تقویت نمایند.

خصوصیات WWQS

- قرارداد نسبی از نوع مشارکت است اما هر مؤسسه باید حداقل ۲۰ درصد از هر ریسک را برای خود نگه دارد.
- بیمه اتکایی برای هر مؤسسه به منزله قرارداد فرعی در داخل برنامه جامع محسوب می شود، بنابراین کارمزد منافع / واگذاری برای هر قرارداد به عملکرد خود قرارداد فرعی وابسته است لذا تحت تأثیر نتایج سایر قراردادهای فرعی قرار نمی گیرد.
- تجمع بیمه گران اتکایی بین المللی با دو بیمه گر اتکایی رده بالا مثل ناموری.

شرکت کنندگان فعلی WWQS

شرکت کنندگان فعلی عبارتند از:

- شرکت ضمانت اعتبار صادرات مصر (ECGE)

- طرح اعتبار صادرات عمان

- طرح اعتبار صادرات اندونزی

- قبرس

- جامائیکا

انتظار می رود که مؤسسات دیگری نیز به زودی به برنامه فوق بپیوندند. آخر الامر برای خلاصه کردن بحث لازم است ذکر کنم که:

۱. مؤسسات اعتباری تقاضای فزاینده ای برای پوشش اتکایی دارند.
۲. در حال حاضر بازار بیمه اتکایی بسیار پیشرفته ای برای پوشش دادن موجود است، با وجود این هنوز هم دستیابی به پوشش اتکایی برای بعضی مؤسسات اعتبار صادرات دشوار است.